

פנינים

הרב אברהם מרדכי וינשטוק

פורסם ב"המבשר תורני"

ואין ריבית ואונאה להקדש (נז, ב)

המותר לגמ"ח ליטול ריבית לצורך כיסוי ההוצאות?

מרב הגאון בעל מנחת יצחק נשאל (מנחת יצחק ה, קט) אם מותר לגמחי"ם המלווים מעות להוסיף אחוז מסויים על ההלוואה על מנת שיוכלו לכסות את הוצאות הפעילות של הגמ"ח. הגרי"י מביא צדדים שונים בנידון זה, וכותב שמעיקר הדין ראוי לערוך 'היתר עיסקא', שעל ידיו נמלטים מכל חשש איסור ריבית. אלא שלעיתים הלווים מהגמ"ח הם תלמידי חכמים עניים הלומדים תורה מתוך הדחק, ואינם עוסקים במסחר, שלגביהם עניין ההיתר על פי היתר עסקא יש בן מן הדחק, ואף שכמה מגדולי האחרונים הקילו בזה עדיין יש הרבה מחסידים ואנשי מעשה אשר לבם נוקפם כאשר צריכים לזה.

ולגביהם של אותם חסידים ואנשי מעשה, יש להציע את פתרונו של הגאון רבי דוב בעריש וויידנפלד מטשעבין (דובב מישרים י) שהתיר באופן שקובעים שעל הלווה לשלם לגבאי הגמ"ח שכר טירחה מסויים כפי שעל הלווה לשלם את דמי כתיבת השטר. וגבאי הגמ"ח הם שמוחלים על שכרם, ומעבירים לקופת הגמ"ח את הסכום המגיע להם, בתורת מתנה.